

Antwoorden op diverse vragen/opmerkingen Taalbeleidsplan “Het start met Taal” naar aanleiding van het forum 19-04-2022

Aantallen laaggeletterden in Rijswijk

Zie hiervoor ook de website www.geletterdheidinzicht.nl.

Binnen Nederland wordt ingeschat dat ongeveer 12% van het aantal inwoners tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd is. Voor Rijswijk ligt deze inschatting iets lager; namelijk 10%. 3% van deze groep is sterk laaggeletterd en 7% gemiddeld laaggeletterd. Het onderscheid wordt gemaakt omdat het voor gemiddeld laaggeletterden haalbaarder is om een hoger niveau van geletterdheid te bereiken dan voor mensen die sterk laaggeletterd zijn.

In de gepresenteerde tabellen is ook te zien hoe deze percentages (ook in vergelijking op landelijk niveau) liggen binnen een aantal groepen (bijvoorbeeld bij mensen met een migratieachtergrond of werkende met een gezin).

Hoe zijn deze percentages bepaald

Het aantal laaggeletterden in Nederland, regio of gemeente is een **schatting** gebaseerd op een koppeling tussen achtergrondkenmerken via cbs-gegevens (geslacht, leeftijd, migratieachtergrond, gezinssamenstelling, opleidingsniveau, arbeidsmarktstatus, bijstandsuitkering, schuldsanering) en PIAAC-gegevens.

PIAAC is een internationaal onderzoek (39 landen waaronder Nederland) waarbij via een interview de kernvaardigheden van volwassenen (waaronder geletterdheid) wordt gemeten. In Nederland hebben 5.000 mensen deelgenomen aan het PIAAC-onderzoek. Het laatste PIAAC-onderzoek was in 2013. In 2023 worden de nieuwe gegevens van het lopende PIAAC-onderzoek verwacht.

Wijken in Rijswijk met hoog risico op laaggeletterde inwoners

In 2019 heeft Probiblio, in opdracht van Bibliotheek aan de Vliet, een onderzoek verricht naar welke wijken in Rijswijk een hoger risico hebben op aanwezigheid van laaggeletterde inwoners.

Dit hebben zij gedaan op basis van een aantal omgevingskenmerken/factoren waarvan bekend is dat daarbij een hoger risico is op laaggeletterdheid.

Deze zijn:

- Leeftijd; laaggeletterdheid komt vaker voor in hogere leeftijdsgroepen > 45 jaar);
- Migratiestatus: bij allochtonen komt vooral bij de 1ste generatie laaggeletterdheid voor en een risicogroep vormt de allochtone jongeren in de 2de en 3de generatie;
- Arbeidsmarktstatus: laaggeletterdheid komt vaker voor bij mensen die geen betaald werk hebben;
- Inkomen: laaggeletterdheid komt vaker voor bij mensen met een laag inkomen;
- Type woning: laaggeletterdheid komt vaker voor onder mensen die wonen in een (sociale) huurwoning;

Volgens dit onderzoek hebben de volgende buurten een hoger of lager risico dan gemiddeld dat er mensen wonen die laaggeletterd zijn:

- Artiesten- en muziekbuurt en Wilheminapark hebben een zeer hoog risico omdat er een gemiddeld aandeel 45-plussers wonen, meer mensen met een migratieachtergrond, een uitkering, een laag inkomen en een huurwoning dan gemiddeld in Rijswijk;
- Ministerbuurt (hoger aandeel mensen met een uitkering, laag inkomen en een huurwoning dan gemiddeld) en Stervoorde (hoger aandeel 45-plussers, meer mensen met een uitkering en een huurwoning dan gemiddeld) hebben een hoger dan gemiddeld risico op wijkbewoners die laaggeletterd zijn;
- Wijken met een gemiddeld risico op wijkbewoners die laaggeletterd zijn Oud-Rijswijk, de Bomenbuurt, het Rembrandtkwartier, Huis te Lande, Te Werve, Plaspoelpolder, Stationskwartier, Kleurenbuurt en de Presidentenbuurt;
- Wijken met een lager risico dan gemiddeld op wijkbewoners die laaggeletterd zijn Strijp en Kraayenberg & Vrijenban;
- Wijken met een zeer laag risico dan gemiddeld op wijkbewoners die laaggeletterd zijn Cromvliet, Leeuwendaal en Rijswijk Buiten.

Camouflageaanbod

Ondanks alle inspanningen blijkt al jaren dat de doelgroep laaggeletterden (met name de NT1-ers) moeilijk te bereiken en te motiveren is om gebruik te maken van het taalaanbod. De vraag: "Wil je op taalles/wil je werken aan beter lezen en schrijven?" spreekt simpelweg niet aan bij de doelgroep. Daarom zoeken we naar betere ingangen om de doelgroep te bereiken en tegelijkertijd met hen te werken aan taal/rekenen en digitale vaardigheden. Dat kan met een zogenaamd camouflage-aanbod.

Een camouflageaanbod is aanbod wat anders is verpakt, waardoor de activiteit niet overkomt als een leeractiviteit. Het aanbod/de activiteit is aantrekkelijk(er), je bereikt de doelgroep makkelijker en ze leren indirect kennis en vaardigheden. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld een kookclub, handwerkclub, een cursus kijken naar kunst, een cursus "appen" op de telefoon, een computercursus, enz. het aspect taal is in eerste instantie verbloemd, maar komt wel aan de orde.

Financiën

Om uitvoering te geven aan de wettelijke taak vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (het aanbieden van diverse niveau verhogende cursussen) en zorg te dragen voor bewustwording, (warme) toeleiding, versteviging en samenwerking bij en van de taalondersteuningsactiviteiten van de diverse taalpartners, zijn financiële middelen nodig.

Een deel van de activiteiten en de daarmee gemoeide kosten is reeds bestaand beleid en ze worden gedekt uit landelijke middelen (Stichting Lezen en Schrijven ontvangt zelfstandig vanuit het Rijk middelen voor zijn ureninzet ten behoeve van de gemeente) of het regionale WEB-budget of opgenomen binnen de huidige subsidies voor het Taalhuis en Welzijn Rijswijk.

Maar er zijn ook extra middelen nodig om uitvoering te kunnen geven aan de versteviging, uitbreiding en ontwikkeling van het beleid, zoals beschreven in het Taalbeleidsplan Het start met Taal. (zie hiervoor ook bladzijde 17 van het Taalbeleidsplan Het start met Taal).

Hieronder is een en ander in een overzichtelijk staatje opgenomen

(Regionale) middelen

	Activiteit	Jaarlijkse kosten
WEB-budget via centrumgemeente Den Haag	Diverse taaltrajecten Taalplusschool	€ 220.000,--
Stichting Lezen en Schrijven	± 340 ondersteuningsuren op jaarbasis door de Rijksoverheid gefinancierd om ondersteuning te bieden aan gemeenten	

(huidige) Gemeentelijke middelen

	Activiteit	Jaarlijkse kosten/huidige subsidie	Uitbreiding/nieuw aanbod	Extra lasten
"Doe Weer Mee!"	Financiering regionale wervingscampagne Diverse taaltrajecten Taalplusschool	€ 5.000,--		
Taalhuis	Coördinatie Taalketen, coördinatie en uitvoering activiteiten Taalhuis, begeleiding, training en werving taalvrijwilligers, contacten met vindplaatsen laaggeletterden, trainingen voor professionals en vrijwilligers voor bewustwording laaggeletterde problematiek	€ 47.000,--	Versteving Taalhuis (uitbreiding uren Taalhuiscoördinator)	€ 30.000,--
			Ontwikkelen en uitvoering nieuw aanbod (oa camouflage-aanbod door/bij diverse taalpartners)	€ 26.000,--
Taalmaatjes	Werving, training en begeleiding taalmaatjes en koppeling met taalvragers;	Binnen de reguliere subsidie van Welzijn Rijswijk		
			Uitbreiding taalmaatjesproject ook voor andere doelgroepen (Welzijn Rijswijk en/of andere partner)	€ 20.000,--
Taalles inburgeraars, NT2, NT1		binnen de reguliere subsidie van Welzijn Rijswijk		
Duidelijke taal		Bestuurlijke opdracht Excellente Dienstverlening		

Daarnaast is er voor de uitvoering van de pilot Beter bereik jongeren een eenmalige bedrag van € 9.000,-- nodig voor de extra tijdsinvestering die de Taalhuiscoördinator hiervoor moet plegen. Binnen de huidige uren (inclusief de extra uren in het kader van de versteving van het Taalhuis) is hiervoor geen ruimte.